

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГОВОГО ВІЗИТУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРЕВЕНТИВНОГО МЕХАНІЗМУ
ДО СУДІВ**

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР.....	3
Розділ 1. Опис місця несвободи.....	4
Розділ 2. Стандарти забезпечення прав осіб, доставлених до суду	6
Розділ 3. Організація проведення моніторингово візиту.....	8
3.1. Проведення візиту	8
3.2. Огляд приміщень суду	9
3.3. Виявлення порушень прав людини.....	10
3.4. Спілкування з адміністрацією суду	12
3.5. Спілкування з особами, доставленими до суду	13
3.6. Підбиття підсумків за участю адміністрації суду	13

ДОДАТКИ

Додаток 1. Перелік нормативно-правових актів, що визначають права осіб, які утримуються в суді	16
Додаток 2. Карта спостереження дотримання прав людини у суді.....	19
Додаток 3. Рекомендації щодо заповнення звіту за результатами проведення моніторингового візиту національного превентивного механізму до суду	27

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СОКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР

Автозак – спеціалізований автомобіль, обладнаний для перевезення затриманих осіб

ВП – відділ (відділення) територіального органу Національної поліції

ВК – виправна колонія

ДБН – державні будівельні норми

ДСА України – Державна судова адміністрація України

ДУ – державна установа

ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини

ЄРДР – Єдиний реєстр досудових розслідувань

ЄКПЛ – Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року

ЗОЗ – заклад охорони здоров'я

ІТТ – ізолятор тимчасового тримання Національної поліції України

КЗ – кімната для затриманих територіального органу Національної поліції України

КЗК – Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (англ. – СРТ)

КМУ – Кабінет Міністрів України

КПК України – Кримінальний процесуальний кодекс України

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я України

Мін'юст – Міністерство юстиції України

МВС – Міністерство внутрішніх справ України

НПМ – національний превентивний механізм

НПУ – Національна поліція України

СІЗО – слідчий ізолятор Державної кримінально-виконавчої служби України

ОБСЄ – Організація з безпеки та співробітництва в Європі

ООН – Організація Об'єднаних Націй

СНІД – синдром набутого імунодефіциту

Уповноважений – Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

УВП – установи виконання покарань

РОЗДІЛ 1 ОПИС МІСЦЯ НЕСВОБОДИ

Конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених із установ попереднього ув'язнення до судів та охорона їх під час судових засідань, а також конвоювання їх у зворотному напрямку здійснюються військовими частинами та підрозділами Національної гвардії України та органами Національної поліції України за місцем їх дислокації.

Конвоювання на засідання судів засуджених, які відбувають покарання в установах виконання покарань, до установ попереднього ув'язнення в населені пункти, де розміщуються суди, здійснюється військовими частинами Національної гвардії України, а з цих установ на засідання суду – вартами військових частин та/або підрозділами НПУ.

Для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених обладнується бокс (з урахуванням існуючих технічних характеристик).

За неможливості обладнання боксу обладнується огорожена стоянка для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу та забезпечується вільний під'їзд до неї.

Приміщення для підсудних (засуджених) – до складу групи приміщень для підсудних (засуджених) належать: камери для підсудних (засуджених), санітарні вузли в судах.

Приміщення для підсудних допускається розміщувати в підвальному та цокольному поверхах будинку за наявності окремого евакуаційного виходу з цих приміщень безпосередньо назовні, але обов'язково в службову зону території судової установи.

Зала судових засідань – спеціально обладнане приміщення для проведення слухання судового засідання.

Місця для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених у залах судових засідань (загородження зі скла чи органічного скла)

Маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до зали судових засідань є цілком ізольований, конвоювання здійснюється закритими для сторонніх осіб коридорами і сходами або окремим ліфтом (за наявності).

Сходові клітки, коридори, якими здійснюється конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених, обладнуються достатнім освітленням та кнопками звукової сигналізації.

РОЗДІЛ 2 СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЗАТРИМАНИХ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ПРЕМІЩЕННЯХ СУДІВ ДСА УКРАЇНИ

Порушення права на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання¹

Стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод визначає абсолютне право людини не бути підданою катуванню. Ніхто не може бути підданий катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню. Це абсолютне право людини, яке не може бути обмеженим за будь-яких обставин.

У Конституції України це право закріплено статтею 28.

Порушення права на охорону здоров'я, медичну допомогу

Відповідно до статті 49 Основного Закону України кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Порушення прав людей з інвалідністю

Відповідно до статті 3 Конвенції про права осіб з інвалідністю, яка ратифікована Україною 16.12.2009. Принципами цієї Конвенції є, зокрема: повага до притаманної людині гідності, її особистої самостійності, зокрема свободи робити власний вибір і незалежності; недискримінація; повне й ефективно залучення та включення до суспільства; повага до особливостей осіб з інвалідністю і прийняття їх як компонента людської різноманітності й частини людства; рівність можливостей; доступність.

Згідно зі статтею 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю держави-учасниці вживають належних заходів для забезпечення особам з інвалідністю доступу нарівні з іншими до фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і сільських районах.

¹ Стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України.

Відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», при проектуванні об'єктів, доступних для МГН, повинні бути забезпечені, зокрема, доступність місць цільового відвідування і безперешкодність переміщення всередині будинків і споруд, безпека шляхів руху (у тому числі евакуаційних).

Право на забезпечення безпеки у суді

Відповідно до статті 160 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, виконання функцій щодо державного забезпечення особистої безпеки суддів та членів їх сімей, працівників суду, забезпечення у суді безпеки учасників судового процесу здійснює Служба судової охорони.

Конвоювання та тимчасове утримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених здійснюється відповідно до вимог Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, ДСА України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, а також Положення з організації конвоювання військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 24.12.2019 № 1090.

РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГОВОГО ВІЗИТУ

3.1. Проведення візиту

Моніторингові візити до судів проводяться відповідно до Регламенту з організації та проведення моніторингових візитів національного превентивного механізму, затвердженого наказом Уповноваженого Верховної Ради України від 14.08.2019 № 77.15/19.

Перед проведенням моніторингового візиту необхідно проаналізувати Інтернетпортал судової влади України для визначення днів і часу, коли у суді розглядаються кримінальні справи. Виконання цієї рекомендації надасть змогу поспілкуватись із більшою кількістю осіб, які доставляються до суду, а також на практиці перевірити дотримання їхніх прав у суді. Моніторинговий візит до суду бажано починати о 8:00 або, враховуючи проведений аналіз Інтернетпорталу судової влади України, за 30 хвилин до початку розгляду кримінальної справи у суді.

Печерський районний суд міста Києва

Єдиний Контакт-центр судової влади України 0-800-501-492

удосконалено Google

ПРО СУД ПРЕС-ЦЕНТР ГРОМАДЯНАМ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ІНШЕ

Список справ, призначених до розгляду

Список справ призначених на

[Довідка](#) | [Правила відображення сторін у справі](#)

Засідання з 1 по 10 із 300 засідань							
Дата/Час	Склад суду	Єдиний унікальний номер справи	Сторони по справі	Суть позову	Адреса	Форма судочинства	Зал судових засідань
19.05.2020 08:30	Ільєва Т.Г.	757/9383/15-ц	Заявник: Іллічєвська Наталія Володимирівна	Заява про виправлення помилки у судовому рішенні	1001, Київська, м. Київ, вул. Володимирська, 15	Цивільне судочинство	
19.05.2020 08:45	Ільєва Т.Г.	757/17278/20-к			1001, Київська, м. Київ, вул. Володимирська, 15	Кримінальне судочинство	
19.05.2020 09:00	Батрин О.В.	757/17984/20-к			1001, Київська, м. Київ, вул. Володимирська, 15	Кримінальне судочинство	
19.05.2020	Батрин О.В.	757/5419/20-к	Позивач: Ердюган Алі Біртан, відповідач: Національний Банк України, представник позивача: Горбовий Володимир Анатолійович, третя особа, яка не заявляє самостійні вимоги на предмет спору: ПАТ "Земельбанк" третя особа, позивач	про відшкодування матеріальної шкоди та збитків, завдані	1001, Київська, м. Київ, вул.	Цивільне судочинство	

Моніторинг проводиться за участю персоналу суду (бажано одна особа на кожну підгрупу моніторингової групи).

Порядок моніторингового візиту до приміщень суду залежатиме від кількісного складу моніторингової групи (якщо у складі 4 і більше членів моніторингової групи, доцільно розділитися на дві групи щонайменше по 2 особи).

Якщо моніторингова група розділяється на дві підгрупи, перша одразу вирушає до приміщення для підсудних (засуджених) та конвою для спілкування з затриманими, а друга — оглядає приміщення залів суду.

3.2. Огляд приміщень суду

З 2010 року в Україні діють державні будівельні норми, що визначають, які приміщення мають бути обладнані в кожному суді.

Огляд приміщень суду бажано починати з приміщення для підсудних (засуджених) та конвою. Під час огляду приміщень бажано рухатися по маршруту, який проходять затримані особи, коли прибувають до суду та залів судового засідання. Таким чином монітори зможуть оцінити, як саме затримані потрапляють до камер, залів судових засідань, з ким вони контактують і які обов'язкові процедури вони мають пройти до поміщення в камери, залів судових засідань.

Кількість камер для підсудних (засуджених) необхідно передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Згідно із завданням на проектування кількість камер для підсудних (засуджених) може бути збільшена для забезпечення роздільного розміщення чоловіків і жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Площа кожної камери для підсудних (засуджених) повинна бути не менше ніж 4,0 кв. м.

Може передбачатись кімната для роботи адвоката з підсудним (засудженим).

Приміщення камери для утримання підсудних (засуджених) повинні бути обладнані: лавами, металевими ґратами на вікнах, зовнішніми запорами на дверях. Двері повинні бути обладнані оглядовими віконцями з металевими ґратами. Усі двері мають відчинятися в бік коридору. Доступ до замків камер з боку підсудних (засуджених) виключається.

У блоці, де розміщені камери для підсудних (засуджених), необхідно передбачати спеціальний санвузол для підсудних, який повинен бути обладнаний умивальником, унітазом та урною для сміття.

Кімната для роботи адвоката з підсудним (засудженим), має бути обладнана так, як і камери для утримання підсудних (засуджених).

3.3. Виявлення порушень прав людини

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання

Під час візиту до суду можна виявити такі ознаки порушення цього права:

- *невідповідність приміщень для обвинувачених (підсудних/засуджених) мінімальним стандартам утримання (норми площі на одну особу, освітлення, доступ до свіжого повітря)²;*
- *перевищення міри, необхідної для виконання покладених на конвой обов'язків у застосуванні сили та спеціальних засобів³;*
- *відсутність приміщень для обвинувачених (підсудних), санітарних вузлів⁴;*
- *відсутність прямого доступу обвинувачених (підсудних), засуджених до питної води;*
- *відсутність камер відеоспостереження на входах до приміщення, в кімнаті конвою, коридорах та інших приміщеннях суду, де можуть перебувати утримувані особи⁵;*
- *відсутність можливості вживати їжу при тривалому перебуванні у суді або незабезпечення обвинувачених (підсудних), засуджених, яких доставляють до суду із пенітенціарних установ, харчуванням;*
- *утримання обвинувачених (підсудних), засуджених в приміщеннях без належного освітлення, без вентиляції, без опалення (в холодну пору року).*

Порушення права на охорону здоров'я, медичну допомогу

² Державні будівельні норми України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди».

³ Постанова КМУ від 20 грудня 2017 р. №1024 «Про затвердження переліку та Правил застосування спеціальних засобів військовослужбовцями Національної гвардії під час виконання службових завдань».

⁴ Державні будівельні норми України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди».

⁵ Наказ МВС України, МІОУ, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, ДСА України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68.

Ознаками порушень цього права в суді можуть бути виявлення випадків:

- відсутність відповідальної особи з числа працівників конвойної служби, яка визначена відповідальною за надання домедичної допомоги, а також за виклик екстреної (швидкої) медичної допомоги⁶;
- нестача медичних препаратів (укомплектованих аптечок невідкладної медичної допомоги) для надання домедичної допомоги особам у разі потреби або прострочений термін дії ліків в аптечках. (Склад аптечки для домедичної допомоги не визначено, можна орієнтуватись на аптечку водія⁷).

Порушення прав людей з інвалідністю⁸

Ознаками порушень цього права в суді можуть бути:

- технічні умови приміщення суду не пристосовані для переміщення осіб з обмеженими можливостями;
- центральний вхід суду не обладнано пандусом;
- відсутня кнопка виклику працівника суду для осіб з обмеженими можливостями;
- відсутні спеціально відведеного місця для осіб з обмеженими можливостями;
- унеможливлений доступ осіб з обмеженими можливостями до другого та третього поверхів будівлі суду, де розташовані зали судових засідань.

Право на забезпечення безпеки у суді

Під час візиту до суду можна виявити такі ознаки порушення цього права:

- у суді відсутня судова охорона⁹;
- неналежне ведення Журналу реєстрації пропуску осіб до адміністративних будівель суду черговими посту охорони;
- порушено правила пожежної безпеки та вимог до експлуатації вогнегасників
- не передбачено ізольованого маршруту для підсудних/засуджених¹⁰.

⁶ Наказ МВС України, МЮУ, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, ДСА України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68.

⁷ Наказ МОЗ №187 від 07.07.1988.

⁸ ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення».

⁹ Спільний наказ Державної судової адміністрації України та Служби судової охорони від 30 січня 2020 року №43/61 Про затвердження Примірних правил пропуску осіб до будинків (приміщень) судів, органів та установ системи правосуддя та на їх територію транспортних засобів.

3.4. Спілкування з адміністрацією суду

Під час першого спілкування з головою суду, керівником апарату суду, начальника конвою керівник моніторингової групи має вчинити такі дії:

- повідомити про мету і порядок проведення візиту, склад моніторингової групи, дотримання умов конфіденційності щодо інформації, отриманої під час візиту;
- передати перелік документів (інформації), з якою група буде знайомитись під час огляду суду, щоб керівник апарату суду забезпечив доступ до цих документів (інформації).
- з'ясувати, яка кількість осіб утримується в приміщенні для підсудних (засуджених) (зокрема, за категоріями:
 - неповнолітніх (хлопці/дівчата)
 - затриманих за підозрою в вчиненні злочину (жінки/чоловіки)
 - взятих під варту (жінки/чоловіки)
 - іноземці (жінки/чоловіки/діти)
- встановити кількість письмових заявок судів, на підставі яких проводиться конвоювання затриманих і взятих під варту осіб, та кількість фактично доставлених осіб для участі у судових засіданнях (місяць, квартал);
- перевірити наказ про прийняття суду для обслуговування та встановити підрозділ, який здійснює його обслуговування.
- з'ясувати, скільки разів на тиждень доставляються для участі у судових засіданнях особи, які утримуються у пенітенціарних установах.

3.5. Спілкування з особами, які доставленими до суду

Спілкування з затриманими особами необхідно проводити конфіденційно (без інших затриманих чи персоналу конвою, суду).

За будь-яких обставин моніторіві заборонено приймати або передавати особам, які утримуються в приміщенні для підсудних (засуджених) та конвою, будь-які речі та предмети.

Якщо затримана особа попросить монітора щось зробити, необхідно зазначити, що це заборонено правилами, яких мають дотримуватися члени моніторингової групи.

Перед тим, як почати спілкування з затриманою особою, підсудними (засудженими) монітори мають назвати себе (своє ім'я, прізвище, посаду), повідомити затриману особу, що вони представляють національний превентивний механізм та роз'яснити його суть, права та повноваження.

Орієнтовний перелік питань, які можуть бути поставлені затриманим особам, наведений у карті спостереження дотримання прав людини в суді (додаток 7 до цих Методичних рекомендацій).

3.6. Підбиття підсумків за участю адміністрації суду

Після проведення моніторингового візиту, група має обов'язково зустрітись з головою суду або його заступником для підведення підсумків.

Під час зустрічі необхідно повідомити голову суду про попередні результати візиту, загальну інформацію про хід перевірки та основні зауваження, які виявила моніторингова група під час роботи.

Додатково можна озвучити попередні рекомендації щодо усунення виявлених недоліків. Також треба зазначити позитивні моменти, виявлені в ході візиту, та передові практики, які можна запровадити і в інших судах, якщо такі були виявлені під час перевірки.

Наприкінці зустрічі потрібно подякувати голові суду за сприяння у проведенні перевірки. Повідомити, що для опрацювання та вивчення отриманої інформації потрібен час і орієнтовно (протягом двох тижнів) йому буде скеровано розширений звіт з зазначенням виявлених недоліків і пропозицій щодо їх усунення.

За результатами моніторингового візиту готується звіт згідно із рекомендаціями, наведеними у додатку 3 до цих Методичних рекомендацій.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ПРАВА ОСІБ, ЯКІ УТРИМУЮТЬСЯ В СУДІ

Міжнародні нормативно-правові акти:

Загальна декларація прав людини (1948)

Конвенція про захист прав людини і основних свобод (1950), ратифікована Верховною Радою України 17.07.1997

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1984), ратифікована Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 26.01.1987

Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання (2002 року), ратифікований Верховною Радою України 21.07.2006

Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (1987), ратифікована Верховною Радою України 24.01.1997

Європейські пенітенціарні правила (2006)

Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями (ООН, 1957 року)

Конвенція про права дитини (1989)

Конвенція про права інвалідів (2006)

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966), ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР 19.10.1973

Звід принципів захисту всіх осіб, затриманих чи ув'язнених у будь-якій формі (Резолюція 43/173 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1988 року)

Основні принципи поводження з в'язнями (Резолюція 45/111 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1990 року)

Національні нормативно-правові акти України:

Конституція України

Кримінальний кодекс України

Кримінальний процесуальний кодекс України

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Закон України «Про Національну поліцію»

Закон України «Про безоплатну правову допомогу»

Закон України «Про попереднє ув'язнення»

Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»

Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»

Закон України «Про звернення громадян»

Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»;

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»

Постанова КМУ від 20 грудня 2017 р. №1024 «Про затвердження переліку та Правил застосування спеціальних засобів військовослужбовцями Національної гвардії під час виконання службових завдань»

ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення»

Державні будівельні норми України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди»

Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Державної служби України з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії»

Спільний наказ Державної судової адміністрації України та Служби судової охорони від 30 січня 2020 року № 43/61 «Про затвердження Примірних правил пропуску осіб до будинків (приміщень) судів, органів та установ системи правосуддя та на їх територію транспортних засобів»

Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України 05.09.2012 № 692/775/1311/5 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, територіальних органів внутрішніх справ, установ виконання покарань слідчих ізоляторів у частині забезпечення наступності диспансерного спостереження за ВІЛ-позитивними особами, здійснення клініко-лабораторного моніторингу за перебігом хвороби та проведення антиретровірусної терапії»

Наказ Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства юстиції України від 01.10.2018 № 806/3105/5 «Про затвердження Інструкції про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу – тримання під вартою»

ДОДАТОК 2**КАРТА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У СУДІ**

(повна назва суду)

Дата візиту: _____

Адреса розташування суду (вулиця, номер будинку, населений пункт, область):

Час початку: ____ год. _____ хв. Час завершення: ____ год. _____ хв.

Чи є на вході до адмінбудівлі суду вивіска із зазначенням його повної назви

так ні :

Отримання доступу до місця несвободи

Чи надано моніторинговій групі безперешкодний доступ до суду

так ні

Якщо ні, хто чинив дії, які перешкоджали отриманню доступу до суду (посада, ПІБ особи, яка перешкоджала)

Час звернення до службової особи (чергового) _____

Час отримання доступу до суду (час, коли групу допустили до суду)

Спілкування з головою суду (керівником апарату суду або його заступником)

ПІБ голови суду (керівника апарату):

Номер телефону: _____

ПІБ та посада службової особи суду, яка супроводжуватиме групу під час огляду суду:

Номер телефону: _____

Кількість осіб, які перебувають у суді на момент візиту _____

№	З них за категоріями	Кількість	Примітка (категорії обрані для спілкування)	Чол./ жінки
1	Особи, які потребують безперервного лікування			
2	Неповнолітні			
3	Затримані за підозрою в вчиненні злочину			
4	Затримані за вчинення адміністративного правопорушення			
5	Взяті під варту			
6	Відбувають адміністративний арешт			
7	Іноземці			

Кількість заявок суду на конвоювання ув'язнених/засуджених (тиждень, місяць)

Огляд приміщень суду

Огляд приміщень (кімнат) для тримання підсудних (засуджених)¹¹.

Кількість та передбачена місткість:

Приміщення / камери	наявність санвузла (+/-)	Пит на вода (+/-)	кількість/розміри вікон	площа/об'єм повітря на одну особу (кв. м / куб. м)	
				Фактична	Нормативна
					> 4кв. м/9-12 куб. м

3.2. Облаштування приміщень/камер:

устаткування	є/немає (+/-), кількість
лави (стілці)	
стіл	
дерев'яна підлога	
матеріал/покриття стін	

3.3. Освітленість:

стан/тип освітлення	достатнє/недостатнє (+/-)
природне	
штучне	

¹¹ ДБН-2010 (суду): кількість камер для підсудних (засуджених) необхідно передбачати виходячи з розрахунку 3 камери на 1 зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Згідно з завданням на проектування кількість камер для підсудних (засуджених) може бути збільшена для забезпечення роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

сила освітлення (<i>не менше 300Люкс</i>)	
---	--

3.4. Вентиляція, кондиціонування та опалення:

тип вентиляції	функціонує/не функціонує (+ -)
приливно-витяжна	
примусова механічна	
опалення (за сезоном)	
температура повітря (<i>не нижче +18°C</i>)	
рівень вологості (_____)	

3.5. Функціональні приміщення:

назва приміщення	наявність (+\/-)
санвузол: - унітаз - умивальник - урна для сміття	
приміщення для спілкування підсудного з адвокатом (чи забезпечується конфіденційність спілкування)	

4. Наявність у приміщеннях непритаманних речей (гир, бінт, протигазів, мотузок, _____ резинових _____ джгутів тощо)_____

5. Кількість та облаштованість залів судових засідань:

зала	площа залу (кв. м)	підзона для підсудних і конвою (кв. м, матеріал огорожі)	вентиляція (+/-)	примітки

6. Створення умов для забезпечення участі у судовому засіданні людей з особливими потребами (поручні, пандуси, сходові підйомники, відсутність порогів)

Поручні (+/-)	Пандуси (+/-)	сходові підйомники (+/-)	Пороги (+/-)

7. Де утримуються підсудні/засуджені у разі відсутності камер для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених

8. Додаткова інформація, яку отримано під час візиту _____

Додаток до карти спостереження

Аркуш опитування підсудних осіб

№ зп	запитання	відповідь
1.	Чи є бажання спілкуватись, якщо ні, то з якої причини	
2.	ПІБ, рік народження, громадянство	
3.	Скільки разів особа доставлялась до суду, звідки (з якої установи)	
4.	Яким транспортом особа доставлялась до суду, в яких умовах	
5.	Чи надягалися наручники або застосовувалися інші засоби (коли, які)	
6.	Як поводитися під час руху до (з) суду конвоїри (вартові)	
7.	Чи потребує особа медичної допомоги. Якщо так, як довго, чи зверталась за нею до складу конвою або судді, які були наслідки	
8.	Чи застосовувалися будь-які обмеження під час знаходження у суді, якщо так, то які	
9.	Як довго особа перебуває в суді (включаючи час на доставляння)	
10.	Як забезпечується харчування особи у день участі в судовому засіданні	
11.	Чи видавалися у місці попереднього ув'язнення продукти на заміну гарячої їжі у день участі у судовому засіданні. Якщо так, то які (вид, кількість, якість)	
12.	Чи є можливість конфіденційного побачення із захисником. Якщо так, де, в яких умовах	
13.	Чи надавалась можливість задоволення особистих фізіологічних	

	потреб під час руху та перебування у приміщенні суду	
14.	Чи дозволяють конвоїри курити. Якщо так, то де	
15.	Чи надається час для ознайомлення з матеріалами справи	
16.	Скільки часу особа пробула в суді? (коли виїхала та коли повернулась до місця утримання)	
17.	Інше	

Примітки: 1). Члени моніторингової групи не мають права запитувати про хід розслідування та обставини кримінальної справи; оцінювати процесуальні дії слідчого, дізнавача та інших учасників кримінального процесу; фотографувати затриману особу, записувати розмову з нею на диктофон без її згоди.

2). Аркуш опитування заповнюється на кожну особу, з якою проводиться бесіда.

ДОДАТОК 3**РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАПОВНЕННЯ ЗВІТУ ЗА
РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГОВОГО
ВІЗИТУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРЕВЕНТИВНОГО МЕХАНІЗМУ
ДО СУДУ**

За результатами проведення моніторингового візиту повинен бути підготовлений звіт, відповідно до Регламенту з організації та проведення моніторингових візитів національного превентивного механізму, затвердженого наказом Уповноваженого Верховної Ради України від 14.08.2019 № 77.15/19.

Звіт**за результатами моніторингового візиту**

до _____

(повна назва органу/установи, моніторинг якого/ї проводиться)

« ____ » _____ 20 ____

(місце складання звіту)**Склад моніторингової групи:**

1. ПБ, посада
2. ПБ громадського монітора

Керівництво суду:

3. ПБ, посада
4. Відповідно до вимог статті 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» працівники Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини разом із представниками громадськості _____ року провели моніторинговий візит до _____, який розташований за адресою: _____
5. Якщо візит повторний, зазначається, коли відбувся попередній візит і які було надано рекомендації за його результатами.

6. Наступним блоком у звіті відображаються позитивні сторони в діяльності місця несвободи щодо забезпечення прав затриманих, а також покращення, що відбулися після попереднього візиту НПМ, а також стан виконання наданих рекомендацій.

7. Також обов'язково зазначається кількість осіб, з якими проведено спілкування (інтерв'ю).

8. Наступний блок звіту – виявлені порушення конституційних прав людини і громадянина.

Зазначається: «Під час моніторингового візиту було виявлено такі порушення прав та свобод людини:».

9. Далі викладаються виявлені порушення за пунктами, кожен з яких починається із зазначення права, яке порушено (наприклад право на захист від катувань, жорстокого поводження, стаття 28 Конституції України).

10. Першим пунктом зазначаються порушення права на заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. В описовій частині порушення зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.

Приклад

Під час візиту виявлено громадянина К., який перебував у камері в приміщенні для підсудних (засуджених), в якій не працює опалення (температура повітря 14 градусів), стіни камери вражені грибком. Система примусової вентиляції не працює. Доступ до питної води в камері відсутній. Освітлення недостатнє.

11. Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

Приклад

Згідно з інформацією, отриманою в ході візиту, в суді немає працівників, які пройшли відповідне навчання, отримали сертифікати з надання домедичної допомоги та визначені відповідальними за надання такої допомоги.

12. У звіті окремо зазначається про порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю), зокрема щодо можливості доступу таких осіб до спеціальних установ поліції (слід звернути увагу на наявність пандуса, пристосованість камер та інших приміщень для осіб з обмеженими можливостями, обладнання органу поліції пристосуваннями для осіб з вадами зору – наявність відповідних поручнів, покажчиків шрифтом Брайля тощо).

Приклад

Особи з інвалідністю без сторонньої допомоги не зможуть потрапити до приміщення суду, оскільки входи до суду, а також коридори не приведені до вимог Державних будівельних норм В.2.2-17 2018.

III. Рекомендації та додатки

13. Розділ рекомендацій необхідно розділити на підрозділи за переліком органів (установ), яким надаються такі рекомендації, та їх повноваженнями.

Коли під час візиту виявлено порушення прав громадян, що містять ознаки складу злочину, зазначаються рекомендації відповідним правоохоронним органам щодо перевірки таких обставин.

Коли усунення порушень неможливе без внесення змін до нормативно-правових актів, необхідно зазначати рекомендації органам – розробникам таких актів.

Приклад

На підставі викладеного, керуючись статтями 1, 13, 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» рекомендуємо Державній судовій адміністрації України:

Передбачити додаткове фінансування суду з метою приведення його приміщень до вимог Державних будівельних норм України;

Територіальному органу ДСА:

- 1. Вжити заходів щодо обладнання входу до приміщення суду відповідно до Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 для забезпечення прав осіб з інвалідністю.*
- 2. Вжити заходів щодо обладнання приміщення для підсудних (засуджених) і конвою відповідно до міжнародних та національних стандартів.*
- 3. Організувати заміну металевих загороджувальних трат у залі судових засідань № 4 на кабінні зі спеціального захисного скла за визначеними стандартами.*